

Stortinget

Familie- og kulturkomiteen

familie-kultur@stortinget.no / gunn.gjul@stortinget.no

Oslo, 21.05.13

Innspill til Familie- og kulturkomiteens behandling av Prop. 88 L

JURK (Juridisk rådgivning for kvinner) ble opprettet i 1974 og er en uavhengig organisasjon bestående av jusstudenter som yter gratis rettshjelp til kvinner. Vi bistår i saker innenfor flere rettsområder, deriblant arbeidsrett og diskrimineringsrett, og uttaler oss på bakgrunn av de erfaringer vi har gjort i vår saksbehandling.

Innledningsvis ønsker vi å berømme Regjeringen for å ha fremmet lovforslag om fullt diskrimineringsvern for homofile, lesbiske, bifile og transpersoner. Vi har imidlertid noen innvendinger til lovforslaget, som nå ligger til komitebehandling hos dere.

Manglende lavterskeltilbud i saker om seksuell trakassering

Regjeringen har sett bort fra likestillingsutvalgets forslag om et lavterskeltilbud for saker om seksuell trakassering. Denne typen saker må dermed tas for domstolene.

Forbudet mot seksuell trakassering ble inntatt i likestillingsloven i 2002. Til tross for at det er over ti år siden forbudet ble lovfestet, har det frem til i dag vært svært få saker som har gått for domstolene. Dette stemmer ikke overens med undersøkelser og rapporter om omfanget av seksuell trakassering.

JURK får stadig flere henvendelser, særlig fra unge kvinner i alderen 19-23 år, som opplever å bli utsatt for seksuell trakassering på arbeidsplassen og i foreningsforhold. Trakasseringen utøves som oftest av en overordnet.

Vi er frustrerte over den begrensede anledningen vi har til å bistå disse klientene, da denne type saker må gå til domstolen. Ved å ta saken for retten risikerer disse unge kvinnene å måtte betale sakskostnader. Selv om klienten vinner i retten, må hun forskuttere sakskostnader for egen advokat frem til rettskraftig dom foreligger, noe som kan ta svært lang tid. I tillegg er det

Telefon:
22 84 29 50
Faksnr:
22 84 29 51

Telefonhenvendelse:
Man kl 09 - 15
Ons kl 17 - 20

Klientmottak:
Man kl 12- 15
Ons kl 17 - 20

Adresse:
Arbins gate 7
0253 Oslo
www.jurk.no

å ta en sak for retten er en langdryg og tungvint prosess. I praksis går ikke disse sakene til domstolen. Årsaken er at unge kvinner ikke har tilstrekkelige økonomiske ressurser og ikke orker den psykiske påkjenningen dette innebærer. Dette vet motpartene. Vår erfaring er at flere som utsettes for seksuell trakassering i stedet sykemelder seg, for så å avslutte arbeidsforholdet.

Det er foreslått en videreføring av at ombudet og nemnda skal ha kompetanse til å håndheve vernebestemmelsen om seksuell trakassering, jfr. likestillingsloven § 8a tredje ledd. JURK mener det er positivt at denne kompetansen videreføres, men at den ikke er tilstrekkelig for å sikre et reelt og effektivt vern for de som utsettes for seksuell trakassering.

Vernebestemmelsen innebærer en plikt for arbeidsgiver og ledelsen i organisasjoner eller utdanningsinstitusjoner til å forebygge og søke å hindre seksuell trakassering. Formelt sett oppfylles plikten ved at den ansvarlige for eksempel etablerer rutiner for varsling, og innkaller de involverte partene til møter for å få opplyst saken.

Den som blir utsatt for seksuell trakassering trenger ikke bevise at dette faktisk har skjedd for at verneplikten, til eksempelvis en arbeidsgiver, inntreffer. Der det er klart at vedkommende er blitt utsatt for seksuell trakassering vil arbeidsgiver kunne vurdere å sanksjonere utøveren. Arbeidsgivere har imidlertid ikke kompetanse til å vurdere om seksuell trakassering har skjedd, da dette må avgjøres av domstolen. Vår erfaring er at mange arbeidsgivere er usikre på om den konkrete varslingen i det hele tatt kan anses å være seksuell trakassering, grunnet manglende kunnskap om loven. Dermed vil ikke utøveren få noen sanksjoner. Dette kan medføre at de som utsettes for seksuell trakassering lar være å informere arbeidsgiveren, da de ikke har tiltro til at de vil bli trodd. De risikerer også at varslingen ikke vil medføre en reell bedring i situasjonen, til tross for at arbeidsgiveren formelt sett har oppfylt sin verneplikt.

På bakgrunn av dette mener vi at rettssikkerheten til de som utsettes for seksuell trakassering i liten grad blir ivaretatt med nåværende og foreslåtte lovgivning. Vi mener også at mangelen på et lavterskeltilbud for de som utsettes for seksuell trakassering ikke er forenelig med foreslåtte formålsparagraf, som poengterer at likestilling innebærer tilgjengelighet og tilrettelegging.

JURK er enige i at rettssikkerheten til den som anklages for å ha utøvd seksuell trakassering må ivaretas. Vi finner det imidlertid merkelig at ombudet per i dag kan håndheve andre saker om trakassering, deriblant trakassering på grunn av etnisitet. Det å bli anklaget for å ha trakassert en person på grunn av etnisitet, kan lett oppfattes som å bli anklaget for å være rasist, noe som også er meget inngripende for den det gjelder. Ombudet kan også håndheve saker om trakassering på grunn av kjønn. Grensene for trakassering på grunn av kjønn og seksuell trakassering vil ofte gå over i hverandre.

FNs kvinnekomité har, i sin anbefaling nr. 14 (a) til Norges 8. periodiske rapport, oppfordret Norge til å vurdere å gi ombudet og nemnda adgang til å håndheve saker om seksuell trakassering. Barne- og likestillingsdepartementet har ikke vurdert eller laget forslag til modeller for hvordan et lavterskeltilbud, som ivaretar rettssikkerheten til den som anklages, kan se ut. Anklagedes rettssikkerhet kan ivaretas selv om saken ikke får for retten. I Danmark kan for eksempel Ligebehandlingsnævnet håndheve saker om seksuell trakassering, da dette anses å være forskjellbehandling på grunn av kjønn.

JURK mener det er behov for et lavterskeltilbud for saker om seksuell trakassering. Dette vil skape et effektivt og reelt vern for personer som utsettes for seksuell trakassering. I tillegg vil det klargjøre grensene for hva som anses som seksuell trakassering etter loven. Ombudet kan for eksempel fungere som et slikt lavterskeltilbud. Vi ber komiteen om å be Regjeringen utrede modeller og foreslå et lavterskeltilbud for personer som utsettes for seksuell trakassering.

Manglende kompetanse for Likestillings- og diskrimineringsnemnda til å ilegge oppreisningsansvar

Regjeringen har ikke foreslått at likestillings- og diskrimineringsnemnda skal gis kompetanse til å ilegge oppreisningsansvar, og ser dermed bort fra likestillingsutvalgets forslag.

JURK mener det er viktig diskrimineringsvernet er effektivt, og at brudd på diskrimineringslovgivningen får faktiske konsekvenser. Antallet diskriminerings saker som går for retten er svært lavt, noe som tyder på at vernet ikke er effektivt nok.

I lovforslaget viser departementet til at rettssikkerhetshensyn taler mot at nemnda gis kompetanse til å ilegge oppreisningsansvar. Departementet foretar ingen videre drøftelse av dette.

JURK mener at rettssikkerhetshensyn også kan ivaretas ved nemndbehandling. Vi oppfordrer komiteen til å be Regjeringen utrede hvilke endringer som må gjøres ved nemndas saksbehandlingsform, sammensetning og ressurser, slik at nemnda kan gis kompetanse til å ilegge oppreisningsansvar.

Fri rettshjelp i diskrimineringsaker

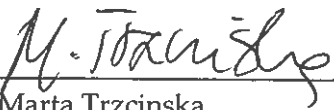
Likestillingsutvalget har foreslått at likestillings- og diskrimineringsnemnda gis kompetanse til å anbefale fri rettshjelp for domstolen, der klager har fått medhold i nemnda om at forvaltningsvedtak eller forskrifter er diskriminerende. Regjeringen har ikke fremmet forslaget.

Frem til i dag har få diskrimineringsaker gått for domstolene. JURK erfarer at de personene som er mest utsatt for diskriminering ofte ikke har midler til å ta saken for retten. Vi mener at en anbefaling fra nemnda om fri rettshjelp i slike saker, vil bidra til et mer effektivt diskrimineringsvern.

I mange saker vil det også være av avgjørende betydning at saken behandles raskt av domstolene, og det å vente på en avgjørelse fra LDO kan være uheldig. Det vil da være viktig at fri rettshjelp også kan innvilges av Fylkesmannen etter behovsprøving.

JURK oppfordrer komiteen til å fremme forslag om kompetanse for nemnda til å anbefale fri rettshjelp i saker om diskriminering.

For Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)

Marta Trzcinska
Daglig leder

Kristine Regina Buestad Asmaro
Saksbehandler